

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Casus in Mutuo usuram certò continentes. Cap. II [i. e. IV].

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

a Delugo
d. 2 §. de
Iust. nu.
195.

Dixi ex *Filiatio*, nam Delugo *propen-*
der ad dicendum, (licet denique se remittat
intentioni Mutuantium, & consuetudini)
propendet, inquam, ad dicendum, quando
bona fide Ministri Montis exigunt tria verbi
gratia pro centum, putantes hoc sufficere, pos-
se id, quod fortè superest, retineri absolute
pro Monte: sicuti, si fortè non sufficerent, ip-
se Mons damnus pateretur, nec à Mutuata-
riis illud refarciendum postulare: tunc e-
nim, id est, initio Mutui, fuit par utriusque,
Montis scilicet, & Mutuatarii periculum, si-
cuti supra in simili dictum est de ludo for-
tis, ergo eorundem erit, siue emolumentum,
siue detrimentum.

C A P U T IV.

Casus in Mutuo Usuram certò con-
tinentes.

§. I.

*Exigere in Mutuo benevolentiam ex
Iustitia.*

1. **C**um possim, ut capite præcedente §.
secundo diximus, à Mutuatario ex-
igere gratitudinem, benevolentiam,
Amorem, quæro hic, an possim hæc exigere
quasi debita ex Iustitia.

2. Respondeo, nequaquam, sed solum, si-
cuti ibi diximus, tanquam congruentia, &
cum libertate Mutuatarii. Ratio est manife-
sta, quia, si exigeres amorem ex Iustitia, exi-
geres plus quàm tibi à Mutuatario debetur,
ab ipso enim debetur tantummodo ex con-
yenientia. Lege Valentiam, b

b Valent.
To. 3. disp.
5 q. 2. p. 2

§. II.

*Exigere tanquam ex Iustitia in Mutuo obliga-
tionem remutuandi, siue iudicandi, vendendi,
Agros colendi, &c.*

1. **S**i quis Mutuet alteri cum pacto, ut Mu-
tuatarius teneatur remutuare Mutuanti,
quando is indigerit.

2. Si cum pacto, ut Mutuatarius mihi, in
aliquo negotio, vel alteri meo amico fideju-
beat.

3. Si cum pacto, ut idem Mutuatarius ali-
quod iter suscipiat, vel aliquod opus in me-
um obsequium faciat, puta, medendi, docen-
di, vendendi, advocandi, agros meos suo tem-
pore colendi, &c.

4. Si cum pacto, ut idem conferat mihi
Mutuanti, vel amico aliquod officium tem-
porale, vel aliquod Beneficium Ecclesiasti-
cum.

5. Si cum pacto, ut idem Mutuatarius ex-
hibeat mihi Mutuanti, vel alteri munus, quod
vocant à lingua, quale est alloqui Principem,
Judicem, &c. Vel ab obsequio, quale est co-
mitari me Mutuantem, vel meam uxorem, fi-
lios, &c. Vel à manu, quale est aliquid mihi
Mutuanti, vel suis elargiri.

6. Si cum pacto, ut ipse Mutuatarius fre-
quenter officinam, vel scholam, vel Molen-
dinum Mutuantis.

7. Si quis, inquam, cum aliquo ex his pa-
ctis, ea ex Iustitia requirendo, mutuet, Usu-
rarius clarè est. Ratio ducitur ex dictis, quia
hæc sunt gravamina ultra, seu præter mu-
tuum, suntque obligationes civiles, sanè pre-
tio æstimabiles. Hæc sparsim habes apud Do-
ctores, apud quos invenies, an officium tem-
porale, & Beneficium Ecclesiasticum, si sic
acquiruntur, validè acquirantur? & an sal-
tem sint renuntianda; & denique, an fructus
ex illis percepti sint restituendi? præsertim in
Beneficio Ecclesiastico, ubi, sic, interveniret
Simonia, quæ omnem collationem invali-
dat cum onere restituendi. Hæc autem solum
in nuo, nam cæterum pertinent ad alias mate-
rias.

8. Dixi tamen (requirendo ex Iustitia)
nata, si solum, & sincerè sine pallio Usuræ
hæc requirantur, immò, & ad illa excitet Mu-
tuans Mutuatarium, tanquam rememorando
id, quod de jure naturæ est, nempe congruen-
tiam ex gratitudine, non erit Usura, ut ex præ-
ced. §. constat.

9. Huc pertinet sequens contrahendi mo-
dus, quo sic dicas: *Mutuabo interim, dum fre-
quentabis meum Molendinum, vel quid simile
facies: at, quando desieris hæc præstare, tenearis
mihi Mutuum reddere.* Quæro enim, an hæc sit
Usura?

Respondeo. Molina, c & Less. d aliique, li-
cet fateantur, periculum maximum esse, ne
illa pallietur, tamen in rigore, si sine furo,
& fallacia fiat, Usuram non esse, putant.

Ratio

Ratio est, quia nihil sic requiritur, tanquam ex Justitia.

10. Confirmant Primò, Nam sic, nullum onus Mutuatario imponitur, nec ei libertas adimitur, sed potestati ejus relinquitur, si velit, vel nolit, meum Molendinum v. g. frequentare.

11. Confirmant Secundò, quia licite possum desinere tibi Beneficium conferre, quando tu mihi desinis benefacere, nec ulla est injustitia in me, si nolim perseverare in Beneficio mutuandi, quando tu recusas mihi aliud conferre Beneficium: tunc enim merito possum, te, tanquam ingratum, excludere, & gratitudinem, tanquam conditionem, requirere, non tanquam pretium. Sed huic doctrinæ ne acquiescas, sicuti nec acquiescam ego c. §. 4. nu. 4.

§. III.

Exigere in Mutuo obligationem reddendi pecuniam in frumento, &c. ubi remissivè de contractu ad Metam.

1. Rustico mutuavi pecuniam, cum pacto, ut teneretur eam solvere tempore Messis, in frumento, oleo, vino, aliisve fructibus, justo quidem precio, puta, quo tunc hi fructus valebunt, summe Usurarius? Respondeo, affirmative, a quia addis novum gravamen, mutuam enim pecuniam requirit, ut solvatur pecunia, tu verò obligas, ut detur frumentum, &c.

2. Objicies. At hic modus contrahendi est valde frequens in utraque Sicilia.

Respondeo. Nego, hunc modum esse in Sicilia frequentem. Ajo enim alium contractum esse illum, qui in Sicilia frequens est, quique vocatur, *Contractus ad Metam*, quo scilicet aliquis emit nunc hyeme frumentum, quod tunc aestate consignandum, eo pretio, quod tunc determinabitur à Magistratu, de quo contractu per aliam occasionem nos habebimus egimus. Unde hic advertis id, quod nimis læpè notant Doctores, & iterum ego mox notabo §. 4. à num. 11. eandem negotiationem, quæ Usurario fit modo, posse alio modo ab usura omnino liberari. Id, quod patet in negotiatione, de qua loquimur; Nam, si mutuas pecuniam, cum pacto, ut tibi restitatur frumentum, qui est casus

Tamburinus de Sacramentis.

propositus num. 1. est usura propter rationem dictam, at si eandem pecuniam non mutues, sed rustico solvas in pretium frumenti, quod tibi vendit, consignandum suo tempore, juxta leges dicti contractus ad Metam, usura non est, sed licitum lucrum, de quo contractu, ut dixi, à nobis pluribus loco citato disputatum est.

§. IV.

Exigere in Mutuo obligationem exigendi debita Mutuanti, vel obligationem acceptandi, vel solvendi partem debiti in alia re vel similitum.

1. Si alteri mutues cum pacto, ut isteneatur cum suo notabili opere, ac labore exigere à tuo aliquo debitore id, quod ejusmodi debitor debet, usura est, & multò magis, si cogas Mutuatum, ut id faciat cum suis expensis.

2. Si cum pacto, ut Mutuarius partem Mutui accipiat in pecunia, & alteram in debito, quod difficile recuperari potest, usura est.

3. Si mutues v. g. centum, cum pacto, ut Mutuarius quinquaginta accipiat in pecunia, & quinquaginta in alia merce, v. g. Vino, Frumento, Vestè, & simili non facilè vendenda, Usura est.

4. Si mutues hic Panormi, Vinum, Oleum, &c. cum pacto, ut reddas alibi v. g. Neapoli, ubi æqualiter valet, sed transportatio tibi sit gravaminis, usura est.

5. Si mutues vinum, oleum, &c. hic Panormi cum pacto, ut reddas alibi, ubi pluris valet, multo magis usura est. Quod si Mutuarius indigeret frumento in alio loco, & tu illud frumentum, quod tibi talsè habes, mutuares ibidem, cum pacto, ut hic redderet, excusaberis ab usura, quia tunc perinde est, ac si tu illud frumentum illuc transportares in commodum Mutuarii, & ille inde transportaret huc in tui commodum, atque adeo esset æqualis commutatio gravaminum.

6. Si mutues vinum, v. g. cum pacto, ut tibi reddatur vinum Chium, vinum Falernum, vel etiam vinum ejusdem qualitatis, sed determinatè hujus Regionis, & non alterius, quod parare difficile sit, Mutuanti, Usura est.

7. Si mutues cum pacto, ut, quod Mutuarius debet tibi post annum, reddat nunc, vel post sex v. g. menses, Usura est. De hoc dicam aliquid aliud separatim, mox §. 7.

8. Si mutues cum pacto, ut quod tibi debeo disjunctivè v. g. vel Vinum, vel frumentum, vel pecuniam, teneat dare determinatè in Vino v. g. vel determinatè in frumento, &c. Usura est.

9. Horum omnium, & similium ratio est eadem toties dicta, quia sic gravamen novum imponitur Mutuario.

10. Semper tamen adverte duo. Primò, non esse usuram, si Mutuarius hæc præster voluntariè, & non passivè, sed verè ex gratitudine, vel ex eo, quod ipsi difficile non est, nec damnosum, ut supra notavimus.

11. Secundò, multa ex his posse, mutara forma contrahendi, liberari ab usura, videlicet, si non celebretur contractus mutui, sed contractus emptionis, vel locationis, vel similis, ut dictum item paulò superius est. Certè, si mutues cum pacto, ut quis tuos agros conducere obligetur, usuram ex dictis contrahes, quia addis novum hoc gravamen: at, si idem conducat tuos eosdem agros per contractum conductionis, & locationis, deinde verò tu eidem mutues summam aliquam pecuniæ, qua is possit boves parare, rusticos alere, cæterosque sumptus expedire eisdem agris necessarios, Usurarius non eris, esto, non inritus fuisses hunc secundum contractum, nisi præcessisset prior conductionis, & locationis. Ratio est, quia sic Beneficium facis illi conductori, non verò gravamen addis mutuo: nam ille liber remanet, & potest, si velit ab altero pecuniam pro suis agris mutuam petere, ut supponimus.

Atque hoc pacto intelligendi sunt Doctores Molina, *a* & Navarra, *b* quando concedunt, posse, te dare mutuum ad agros tuos colendos.

12. Rursus, duobus modis potest alicui anticipato dari pecunia. Primò, eam mutuando sub aliqua ex præcedentibus obligationibus, & hoc pacto esse usuram, jam definitum est.

13. Secundò, non quidem mutuando, sed ineundo contractum locationis, & conductionis operæ, & laboris, te solvente

pretium anticipato. Vis v. g. seu conductis operam Rustici, Medici, Advocati ad tuum colendum agrum, ad tuam sanitatem procurandam, ad tuas lites patrocinandas, idque sub certa mercede, quam illis, ipso initio initii contractus, solvis. Sanè hoc non est usuram exercere, seu licitè negotiari, immò prædictis benefacere.

De Mutuo Vini, vel Frumenti veteris cum pacto, ut reddatur novum, satis supra diximus cap. 2. §. 2.

§. V.

Pro voluntate mutuandi, an accipi aliquid possit?

1. **N**ihil potest ex hac voluntate supra fortem accipi, si jocari nolumus; nam voluntas hæc imbitur in muruo.

Si enim mutuas, certè mutuare vis. Sicuti ergo, si vendas rem tuam, non potes ex voluntate vendendi aliquid accipere ex Delugo, *c* ita, si mutues. Et profectò claris & Delugo injustitiis aperiretur via, si quis ita posset *d. 25. h. vendere: Ego, quia vendere volo meam domum, suff. n. qua pretio justo rigorofo valet v. g. centum aureis, exigam à te centum aureos pro domo, & decem pro voluntate vendendi.* Ineptè sanè; tu enim non obligaris quidem vendere, sed posito, quod sive oratus, sive spontè vendere velis, non potes exigere, nisi quantum ipsa res tua valet. Ita in casu nostro, &c.

§. VI.

An pro commoditate Mutui aliquid possit exigere?

1. **V**T distinctè id intelligas, debes distinguere commoditatem, quæ ex accepto mutuo provenit Mutuario, à commoditate, quæ ex eodem dato mutuo se privat mutuans.

2. Si de priorè commoditate loquaris, manifestum est, ut notat Delugo, *a* te non posse aliquid accipere, quia commoditas alterius *l. 1.* non est tua, ergo illam vendere non potes: secus, panem pretii duorum obolorum posses vendere, quanti valet vita hominis, quam panis conservat amenti.

3. Si de posteriorè, major est ratio dubitandi

tandi. Nihilominus, nec illam vendere potes, quia in dando mutuo, per quod fit Beneficium Mutuatario, semper involvitur aliqua commoditas ipsi donata à Mutuante, & consequenter aliqua incommoditas à Mutuante suscepta.

4. Quod si magna, & extraordinaria esset ejusmodi Mutuantis commoditas, qua se ipse privat, certè tunc vendi posset, quia ille excessus esset pretio æstimabilis supra rationem mutui, & reduceretur, sive ad caput molestia, de qua cap. 3. §. sexto dictum est, & iterum dicitur cap. 5. §. 3. sive ad damnum emergens, &c.

§. VII.

An pro dilatione redditionis Mutui, aliquid exigi possit?

1. Debebam Petro, ex mutuo mihi ab ipso concessio, ducentos aureos, reddendos hinc ad duos annos: paciscor ergo cum illo, ut in fine secundi anni solvam eidem Petro centum, ea lege, ut pro aliis centum det dilationem mihi usque ad finem tertii anni: estne Usura?

Respondeo. Est, sive Usura, sive Injustitia; hoc enim modo aggravas Creditorem, ut expectet usque ad tertium annum, ad quod non obligatur.

2. Dices. Si dicta dilatio est cum dicto pacto Usura, ergo esset etiam Usura, vel certè injustitia, quando Ministri Principum, seu cujuscuque Domini à debitoribus Principis, vel Domini aliquid accipiunt, ut eosdem debitores expectent ultra tempus præfixum.

Respondeo. Concedo sequelam, hoc enim sine dubio delictum est, ut habet Delugo, a d. 25. de quia, pretio accepto, concedunt debitoribus d. 25. de dilationem, quam dare non possunt, in damnum Domini, in cujus præjudicium fit dilatio Mol. Lege eundem distinctus de hac dilatione, & similibus horum Ministrorum negotiationibus agentem, de quibus etiam nos b. Lib. 8. inegimus b suo loco.

3. Quod si contractus num. 1. allatus fiat d. 27. §. 8. alio modo, sic: Ex Mutuo tibi debeo ducentum post duos annos: Paciscor ergo nunc dare centum post primum annum; modo tu pro aliis centum expectes annum alium, nempe usque ad tertium,

non c. esset Usura, ut superius docuimus, c. Caram. nam esset compensatio gravaminum, esset lib. 2. The. que contractus innominatus, quo das tuum ol. mor. d. gravamen reddendi illa centum post annum, 14. no. cum potuisses post duos, ut Petrus det suum 748. cujus gravamen expectandi pro aliis centum, usque ad tertium annum, cum potuisset exigere verba ex-cribit dia-nap. 9. Tr. post annum secundum. 6. Ref. 24.

4. Alium modum effugiendi Usuram, in hoc casu, relinquendo contractum Mutui, affert Delugo loco cit. num. 57. si nimirum dicta dilatio, & solutio fiant voluntariè cum libertate utriusque; sed certè erit sic grave periculum palliandi Usuram, quod periculum videbis clarius postquam legeris ea, quæ afferam inferius c. 5. §. 4.

CAPUT V.

Casus in Mutuo Usuram sub dubio continentes.

§. I.

Bona fides an licitum lucrum ex Mutuo reddat?

1. **D**Edi tibi mutuos centum cum pacto, ut post annum reddeas centum, & decem, ignorans invincibiliter, hanc esse Usuram: putabam enim, posse id juste fieri, bonaque omni fide processu, si enim Usuram agnovissem, alium tecum, vel cum alio contractam celebrassem, nempe contractum veri Cambii, Censuum, f. Lib. 1. in Emptionis fructum anticipato, (quem contractum ad Metam paulò superius appellavi- mus) vel similem: quo contractu justo, omnibus expensis, lucratus aureos decem supra meam sortem fuisset, licitène ejusmodi decem aureos à te possum exigere? d. 25. de Inst. sec. 9.

2. Respondeo. Certè dubia res est hæc. Lessius d. tamen probabile putat, justè posse, quando Mutuans expressit, se velle contra- here omni meliori modo; quo potest. Sã 47. §. 1. 3. verò e absolute concedit. Quoniam verò Tr. 5. mis- idem Lessius ibidem advertit, non facile cel. ref. 92. practicè id esse usurpandum, ideo nobis ad Tanerius praxim semper intentis, hanc difficultatem 2. 2. d. sp. innuisse, sufficiat, quam nihilominus alibi f. 4. q. 7. examinavimus late, & poterit legi Lessius dub. 3. nu. loco citato, aliique. g. 99.

Sss 2

§. II.

c. Delug. d. 25. h. Inst. nu. 10.

Delug. d. 25. h. Inst. nu. 10.